

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЋИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Ш А Р А Н.

(Наставак.)

Панта. Ти једну мање! — А ти, синко, где, где како си прашан, — иди па се очисти, па ме у соби чекај до год не дођем. Имам ја теби још лекције да читам. Хајд' иди!

Станко (одлази у кућу.)

Панта. Жено, жено, кад беш ти што паметно урадити?

Ана. Та ако нисам никад, ово је баш паметно! Дете је красно, изучено. Биће то красан учитељ. — Де би ја њега млада у црно обукла, де би ми јединца у калуђере дали. Та једва мати чека да му сватове види, а не —

Панта. Сватове! Да, да, да се усрећи као и ја.

Ана. Човече, та промисли само, каква би то радост била, да дочекамо унучад! Та нисмо ни ми млади, а бићемо који дан све старији, треба и нама неге и помоћи. Па шта велиш? — (Показује руком на савкину башту.) Гледај ову башту! Како је то врлина погледати, што једна девојка сама својом муком израђује. Красна је то девојка та Савка! Та реци, зар није?

Панта. Шта имаш сад опет с њоме? Једна другу фалите, кад вас нико не ће да фали!

Ана. Не фалим ја њу, већ се она сама фали. А шта ћемо кад је тако! — Ево син ти најбоље зна. Сад ми је баш казао, да без ње живити не може. Тај се баш залудио у ту девојку!

Панта. Хо, хо, залудио! Какве су то речи? Де ће женска глава паметног човека до залуди. Ој, ој!

Ана. (Кроз јед.) Бре, је си чуо ти, човече, та да ко и залуђује свет него женске главе. Та така ће девојка залудити памет стотини јунака, — ал' имаш је шта и видети.

Панта. Где, где, та ти се банда жестиш! Но томе се баш радујем. Ал' тек, тек, жена човека да залуди! — Знаш опрости, ал' то мени у главу не иде. Знаш како вели мој грк Дуза: жена је дрвена лутка! Кад је сама луда, како ће друге да залуди!

Ана. Е, је с' чуо ти, та залудићу ја овако матора, и тебе и твога грк Дузу и кол'ко вас год има, само да се наканим! — Не знаш ти још шта је жена. Ал' и јесте већ твога много! Та ми живимо већ двадесет и пет година, па све лепо и у миру, јер ја знам де тебе голица, па ти говем и угађам, само да буде мира, а ти мислиш да ја то морам! Ја сам ти луда, што се не размећем мојом памету, као што ти радиш, — ал' вредно би било да и мене познаш. Знаш, већ ми је додијало. Од дана на дан ништа друго не чујем, већ по сто пута: жене су ћурке, жене су гуске, ал' ако ниси досад чуо, сад ти кажем, да те гуске и ћурке умеју бити паметније, него сви ви гускови и ћуркови.

(Наставиће се.)

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ.

(Вајмар. — Србин, немачки глумац. — Прва скупштина глумаца целе Немачке. — Један летимичан предлог.)

(Наставак.)

Звоно чукну и други пут, опростим се с г. Савићем и заузем место у вагону. Одем у Берлин, из њега у Швајцарску, из ње у Минхен, из Минхена преко Беча кући. Код куће застанем на столу пакет од г. Савића. У њему је било шест бројева од листа, којег су издавали здружени уметници позоришта, под именом: „Allgemeiner deutscher Bühnen-Congress.“

Конгрес је држан 17. 18. и 19. јула п. г. по нов. календару. У Вајмару је приредио дочек одбор четворице, међу којима је био и наш Савић. Сва знатнија позоришта била су заступљена или својим глумцима или изасланицима. Изасланици су имали гласа и за се и за онај завод, који заступају. Осим глумаца, артистичког и техничког особља, било је још и драматских писаца, драматурга, интенданата, редитеља и т. д. Ово су четири главне тезе, које је расправљао конгрес:

а.) Кома се може издати концесија да отвори позориште?

б.) Какав би се имао издати закон за одржање дисциплине у позоришту?

в.) На који би се начи дао установити панзиони фонд за све, који раде на немачким позориштима?

г.) Како би се дао удесити општи формулар по ком би се имали подвезивати уговори између позоришнога особља и позоришне управе.

У првој седници било је чланова свега 76, са 98 гласова. Дворана је била укусно намештена. У прочељу су била колосална попреча: Шекспира, Гета и Шилера. За председника је био изабран повереник берлинског валнеровог позоришта др. Хуго Милер.

По дневном реду прво је расправљено питање о формулару уговора. Известилац је био редитељ Фрај из Франкфурта на Мајни. Примљени су предлози: да се обе стране тврдо држе уговора; да

се одказује од обеју страна на 14 дана у прве четири недеље (?); да се дисциплинарни закон увек додаје штампан уговору, и да правила, која би се доцније издала, не могу унапред бити обавезна; да се у уговору код узрока ради којих се може распустити дружина избаце речи: и друге препоне; да се не може затворити позориште због зидања и земаљске жалости; да плата примљеноме глумцу почиње од дана прве пробе; да се укину кориснице, јер не одговарају времену и достојанству уметника, а да се замену саразмерном повишицом; да је глумац дужан играти где управа захте, а да има право на накнаду трошкова; да се укине забрана по којој у време одмора не би смели чланови играти где на другој страни; да се удатим глумцима издаје половина плате за све време док због трудноће и рођаја не играју на представама; да се глумцу издаје потпуна плата докле год пати од болести, коју је навучао у раду за који је био позван, разболели се иначе, да добија од управе 14 дана половину плате, а после да престаје важити уговор; да се даје плата глумцу, који би при каквој несрећи на позоришници допао болести, а ако би при овој несрећи главом платио, онда да се његовој породици има дати накнада; да глумац може одмах престати од суделовања, чим му се у платни дан не изда што му припада; да се у друштвима, која путују, издаје члановима заслужена плата пред полазак.

По овом дошла је дебата о предлогу какви основи да се поставе за позоришна правила или закон. Известилац је био Блецакер из Хановера. Прено што је почела дискусија изговорио је известилац беседу, која је општим одобравањем примљена.

(Наставиће се.)

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Париска сиротиња.“) (Свршетак.) И сада да пређемо на добре стране овога комада. Ово тим радије чинимо, што имамо пред собом предмет, који је заиста достојан био веште драматске обраде.

Патње и борбе, жалост и пропаст неизмернога броја сиротиње не да се никада довољно онисати. Свет је већ такав, да сретан на несретнога, задовољан на незадовољнога, богат на сиромаша, човек на човека врло лако заборави, те је за то добро дошла свака добра реч у одбрану и помоћ заборављене сиротиње. Писац је подигао реч за њу, а верним и вештачким својим напртом задовољно нас је.

У погледу вештачког напрта, осим вештога заплетта, склопа и т. д., приметисмо и врло вешто изведених особито лепих контраста. Тако је (у првоме разделу) леп контраст, када Пегар Берније, да осигура своју децу, цело своје имање поверава Вилбруну у исто време, у које Вилбрун поверено туђе имање проневерава и опет ради осигурања свога детета. Леп је контраст кад се (у другом разделу) богати гроф Рокфел нуди сирмаку Андрији на ручак; даље (у трећем разделу) кад богаташи од сиротиње просе, кад породица бернијерева умире од глади, а њихов сусед, просијак, вечера печења, и т. д.

Најпосле што се тиче представе, она нас је задовољила. У главнијим улогама отликовали су се: Ружкић (Плантроз), Брани (Андрија), Ј. Маринковићка (Бернијерева) и Суботић (Вилбрун). Но ако су ови представљачи заслужни у томе, што су се главније улоге у овом делу вешто одиграле, то су признања заслужили и они представљачи, који су умели незнатније улоге зачинити добром игром. Тако нам је Недељковић верно показао титулу без средства (Рокфела), Рашић веселог, задовољног занатлију, — или као што он вели уметника (Бигова), К. Савићева добру и њекну ћерку (Антоанету), Ј. Поповићева поштену душу (Регину Биговљеву), Л. Хаџићева гиздаву, милокрвну девојчицу (Клодету), Л. Мариковићева размажено, неблагодарно дете (Алиду). Улоге Зорића, Лесковића и осталих са свим су незнатне и само су за то, да по што год допринесу да се комад реши.

К. Т.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Нове књиге). Сад је баш изашао и у књижицама може се добити: **Демон**, повест и алегорија у три дела, написао др. Милан Јовановић. У Новом Саду 1872, на 16-ини, стр. 76. Цена 30 нов. или 3. гроша. — Ово је дело прештампано из листа „По-

зоришта“, и може се сматрати као прва свеска **Зборника позоришних дела**, што га издаје управа српског народног позоришта у Новоме Саду.

Ишао је **Гласник српског ученог друштва** књига 32. Садржај је: 1. Очигледна настава у основној школи, од М. П. Шапчанина. 2. Поглед на најновији развитак међународног права, од Г. Гершића. 3. Правила св. Симеуна српског, прилог М. С. Милојевића. 4. Прилози к српској историји 14 и 15 века, од В. В. Макушева. 5. Прилози к историји српске књижевности, од Ст. Новаковића. 6. Хронограф житоминшћинки, прилог архим. Н. Дучића. 7. Хрисовуље цара Стефана, с јелинскога превео М. А. Петронијевић. 8. Извод из записника. — Цена је 6 гроша (60 новч.)

На енглеском језику изашла је о нама књига: *The emancipation and unity of the Serbian Nation or the regeneration of eastern Europe by the reconstitution of the nationalities*, by Vladimir Yovanovitch (то јест: Ослобођење и јединство српскога народа или обнова источне Европе успостављањем народности, од Владимира Јовановића.) У Женеви 1871.

В Е Ш Т И Н А.

* (Стенографија.) У гимназији београдској предаје професор Ђоја **Стенографију** према природи и својствима нашега језика, удешену по системи габелсбергерој, као ванредни предмет, свакоме који се учише. Наши народни сабори и други скупови и састанци показали су довољно, да је стенографија и нама потребна као залагај хлеба.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) У народном позоришту у Загребу представљани су, осим Мекбета, Мејрима и опере Марте, још ови комади: Дипломата старе школе, Добричине сељаци, Изабела Орсинијева, опера Лисинскога: Љубав и злоба, Катрина Хауалдова, Дете среће, Париски колотер, Гвардена образина, Худи дух лумпаца вагабундус, опера „Ернани“ и трагедија „Јудита“ од Хебла.

У Загребу не доносе ни једне новине репертоара (недељног или месечног) ни позоришних објава. Само рецензије о неким комадима излазе у књижевним и политичним листовима. У Београду пак новине доносе сад месечни репертоар, а позоришне објаве (списак приказивача) излазе само у „Београдскоме Брвојавнику“. Рецензије пак комада врло се ретко налазе у тамошњим јавним листовима.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА

ПРЕДСТАВА 28.

БРОЈ 19.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 18 ФЕБРУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПРВИ ПУТ:

А Р Т А К С Е Р К С Е С.

ЛАКРДИЈА У 1 РАДЊИ, ПО НЕМАЧЕОМ ПОСРБИО С. РАЈКОВИЋ.

О С О Б Е:

Звекан, бирташ.	Суботић.	Ђука, бирташев слуга . . .	Лукић.
Марица, жена му	Ј. Поповићева.	Стева	Љ. Зорићева.
Гавра	Хаџић.	Паја } сеоска деца.	Б. Хаџићева.
Васа } паори	Пешић.		
Рапковић } лакрдијани	Рашић.	Мита }	М. Зорићева.
Соколић } позоришни	Соколовић.		

Сељаца и деца. Догађа се у селу.

ЗА ТИМ:

САВЕТ ГРАТИС.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ОД ЧАРЛЕСА ДЕНСА, С ЕНГЛЕСКОГ ПРЕВЕО С.

О С О Б Е:

Ниеговић	Зорић.	Кокан, син му.	Станчић.
Кечевић	Ружић.	Смиља, рођака ниеговићева	К. Савићева.
Кечевићка, жена му.	Ј. Поповићева.	Јокан, слуга кечевићев.	Соколовић.

Збива се у стану кечевићевом.

НА ПОСЛЕТКУ ПРВИ ПУТ:

ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, НАПИСАО К. ТРИФЕОВИЋ.

О С О Б Е:

Петровић, грунташ	Ружић.	Поповић, званич. у миру .	Зорић.
Ката, његова жена	Ј. Поповићева.	Јеца, његова жена	Ј. Маринковићка.
Марија, његова кћи	К. Савићева.	Милан, њихов син	Недељковић.

Збива се у петровићевој кући у почетку француско-пруског рата.

Д. РУЖИЋ У УЛОЗИ ПЕТРОВИЋЕВОЈ И КЕЧЕВИЋЕВОЈ КАО ГОСТ.

У недељу 20 фебруара: „ВОЈНИЧКИ БЕГУНАЦ.“ Позоришна игра у 3 раздела, с песмама, од Е. Сиглигетије, посрбио Рада Стратимировић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.